

повне знання, яке не являється простою сумою кожної з них, бо обов'язковим чином має місце ефект кумуляції знань. Система навчання набуває креативного характеру, тобто здатності створювати нове, надавати нового змісту. Креативна сутність системи навчання, змісту навчання цілком і повністю відповідають творчій природі людини.

На підґрунті синергетики, її знань, формується нині нове економічне розуміння, докорінно переглядаючи концептологію і методи діючої нині лінійної економічної теорії, крах якої спостерігається повсюдно.

Л. В. Корват, старш. викл.,
кафедра педагогіки та психології

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ЯК ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТУДЕНТІВ

У сучасних умовах, коли такою актуальною є необхідність підготовки компетентного, творчого, здатного швидко та якісно діяти професіонала, різко зростає значення забезпечення такого аспекту професійної підготовки як конкурентоспроможність фахівця.

Конкурентоспроможність фахівця як відносна та узагальнена характеристика відображає його найвигідніші відмінності від фахівця-конкурента по ступеню задоволення певних вимог і по затратах на їх задоволення. Дослідження поняття конкурентоспроможності спеціаліста ставить питання, які здібності, характеристики, якості, знання та вміння забезпечують, а ще краще, гарантують конкурентоспроможність фахівця-випускника закладу освіти?

В ідеалі необхідно мати модель конкурентоспроможності фахівця, щоб проектувати та забезпечувати процес його підготовки. Слід зауважити, що поняття конкурентоспроможності фахівця є достатньо конструктивним і може бути покладено в основу проектування всієї професійної підготовки.

Сьогодні можна констатувати реалізацію двох основних моделей конкурентоспроможності фахівця — так званої східної (японської) та західної (американської). В першій моделі виділя-

ють три групи професійно необхідних навичок та знань, якими має володіти спеціаліст:

1) технологічні — пов'язані з конкретною професійною діяльністю,

2) комунікативні — пов'язані з уміннями ділового спілкування,

3) концептуальні — пов'язані з прогнозуванням подій, прийняттям рішень, плануванням діяльності інших людей.

У другій моделі констатується, що конкурентоспроможний спеціаліст повинен володіти такими якостями як відповідальність, самостійність, комунікабельність, емпатія, устремління до саморозвитку. Тут вирізняють дві групи вимог: 1) до знань, умінь, навичок та способів професійної діяльності та 2) до особистісних якостей.

В обох моделях професійні знання та навички ставляться на перше місце, тобто професіоналізм є основним чинником конкурентоспроможності фахівця. Професіоналізм — це якісна характеристика суб'єкта діяльності як представника певної професії. Ця характеристика показує, в якій мірі спеціаліст володіє методологією професійної діяльності, сучасним змістом, засобами та способами розв'язання професійних задач. Однак, про рівень професіоналізму можна судити по ступеню відповідності індивідуальних особливостей особистості вимогам, які йому пред'являє професія. З цими вимогами студент має ознайомитися у навчальному закладі, а одним із засобів такого ознайомлення може виступити психологічна підготовка. Наприклад, у процесі професійної підготовки з бухгалтерського обліку студент досконало оволодіває усіма необхідними знаннями та уміннями. Проте у процесі практичної діяльності може виявитися, що він неготовий взаємодіяти з керівництвом та колегами по роботі, регулювати свої психічні стани в умовах дефіциту часу, проявляти відповідальність, приймати рішення тощо. До цього аспекту професійної діяльності його може спрямувати саме психологічна підготовка й професіоналізм спеціаліста, що має таку психологічну підготовку, звичайно, буде вищим.

Тут наголос ставимо саме на понятті психологічної підготовки, а не предметного навчання з психології. Психологія як предмет — це певна система теоретичних знань, яка покликана забезпечити когнітивний розвиток студента. При предметному підході до викладання психології створюється установка на те, що отримані сьогодні знання знадобляться колись у майбутній професійній діяльності. Таке навчання є малоефективним. Більш важливим виявляється формування у людини таких особистісних структур та здібностей, які роблять для неї посильною самостійну орієнтацію у

світі знань та умінь. Саме при підході психологічної підготовки — знання здобуваються та реалізуються тепер і тут. Це створює умови для особистісного зростання та сприяє повноцінному буттю особистості, в тому числі й професійному становленню.

Слід зауважити, що психологію як предмет було введено до навчальних планів закладів освіти з метою гуманізації навчальної діяльності у вищій школі та подолання домінуючого технократизму. Однак, психологічна підготовка може реалізовувати ще й таку важливу функцію як «професіоналізація» професійної діяльності. Тобто змінивши та уточнивши цілі навчальної діяльності з психології можна суттєво підвищити якість професійної підготовки студентів. У такому випадку психологічна підготовка постає як процес формування психологічної готовності особистості постійно розвиватися та діяти відповідно до отриманих знань, навичок, умінь у професійній діяльності та повсякденному житті.

Аналіз діяльності спеціалістів різних профілів дозволяє виділити ряд особливостей професійної діяльності поза її конкретним змістом. Загально відомо, що будь-яка професійна діяльність має спільну організаційно-психологічну структуру та функціональні компоненти. Для реалізації будь-якої діяльності необхідно перш за все знати соціальні та індивідуально-психологічні характеристики її суб'єкта, мати навички та вміння вірно формулювати цілі діяльності, реалізовувати процес, здійснювати мотивацію, розробляти предмети діяльності тощо.

Упевненість випускника у своїх силах, усвідомлення себе кваліфікованим спеціалістом, готовність до професійної, соціальної, особистісної самореалізації — це все результат професійної, у тому числі й психологічної підготовки особистості.

Вища школа є професійною, оскільки вона покликана готувати своїх студентів до професійної діяльності, тобто формувати професіоналів. І щоб професійна підготовка не відставала від вимог часу, необхідно враховувати не лише ту її частину, яка знаходиться на поверхні, але й ту, яка є невидимою, як підводна частина айсберга.

*Т. В. Коцюбинська, асист.,
кафедра вищої математики*

**РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТА
В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«ВИЩА МАТЕМАТИКА ДЛЯ ЕКОНОМІСТІВ»**